

разъяснение, которое распространяется только на случай решения дела, по которому поступило обращение, подпisanное судьей низшей инстанции [12].

Суд в административном судопроизводстве имеет значительную систему полномочий, которые проявляются на стадиях производства дела. Однако стадия исполнения решения несколько отличается от других, поскольку суд на данной стадии играет второстепенную роль и наделен минимумом полномочий. Суды только принимают решения, а дальнейшее выполнение его зависит от государственного исполнителя. Административные суды уполномочены воз-

лагать обязательства на ответчика по результатам рассмотрения дел и при вынесении решения определять порядок и способ его исполнения.

Как видим, «компетенция» – достаточно сложная и объемная категория, поэтому она требует особого внимания со стороны законодателя. Целесообразно обеспечить надлежащие условия ее единообразного понимания как со стороны граждан, так и со стороны высших органов власти. Таким образом, компетенция требует особого внимания законодателя, ведь от нее напрямую зависит мера поведения государственного органа и эффективность производства дела.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ СПИСОК / REFERENCES

1. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Т. 3: К-М. К.: «Укр. енцикл.», 2001. 792 с.
2. Бахрах Д. И. Административное право России: учеб. для вузов. М.: Изд. группа НОРМА-ИНФРА-М, 2000. 640 с. / Bakhran D. I. Administration law in Russia: textbook for higher schools. M.: Publishing group NORMA-INFRA-M, 2000. 640 p.
3. Медведько О. Внутрішньо-управлінська компетенція Генерального прокурора України // Митна справа. 2010. № 2. С. 3–10.
4. Шафир М. А. Компетенция СССР и союзной республики. М., 1968. 221 с. / Shafir M. A. Competence of the USSR and the republic. M.: 1968. 221 p.
5. Штурнев А. Е. Понятие, принципы и виды нормотворческой компетенции // Сибирский Юридический Вестник. 1998. № 2. С. 74–75. / Shturnev A. E. Conception, principles and types of the regulatory competence // Siberian Leagl Bulletin. 1998. # 2. P. 74–75.
6. Корнев А. П. Административное право России: в 3 ч. Ч. 1. М.: МЮИ, 1996. 268 с. / Korenev A. P. Administration law in Russia: in 3 parts. P. 1. M.: MUI, 1996. 268 p.
7. Бачило И. Л. Организация советского государственного управления: правовые проблемы / Отв. ред. Б. М. Лазарев. М.: Наука, 1984. 237 с. / Bachilo I. L. Arrangement of the Soviet state administration: legal issues / Editor-in-chief B. M. Lazarev. M.: Nauka, 1984. 237 p.
8. Супрун Г. Б. Суд (судья) як суб'єкт провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. К., 2011. 225 с.
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
10. Кодекс адміністративного судочинства: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2005. № 35–36. № 37. Ст. 446.
11. Козлов А. Ф. Суд первой инстанции как субъект советского процессуального права. Томск: Изд-во Томск. ун-та, 1983. 165 с. / Kozlov A. F. Court of the first instance as the subject of the Soviet judicial procedures. Tomsk: Publishing house of Tomsk university, 1983. 165 p.
12. Пархоменко Л. Рік після реформи: час оцінки // Правовий тиждень. 11 серпня 2001. № 30–31 [Електронний ресурс]. URL: http://smi.liga.net/articles/2011-08-10/1817336-r_k_p_slya_reformi_chas_dlya_ots_nok.htm (дата звернення: 02.09.2013)

УДК 349.2

ББК 67.711

Сапон Андрій Віталійович, здобувач Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, м. Київ, Україна

Сапон Андрей Витальевич, соискатель Восточнуукраинского национального университета им. Владимира Даля, г. Киев, Украина

Sapon Andrey Vitalievitch, Researcher of the East-Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl, Kyiv, Ukraine

ГАРМОНІЗАЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

ГАРМОНИЗАЦИЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫХ АКТОВ В СФЕРЕ СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СУДЕЙ УКРАИНЫ

HARMONIZATION OF THE REGULATORY-LEGAL ENACTMENTS IN THE AREA OF THE SOCIAL SECURITY OF JUDGES OF UKRAINE

Статтю присвячено дослідженню гармонізації нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення суддів України. В процесі дослідження проаналізовані позиції науковців до визначення поняття «гармонізація»; підкрес-

лені вимоги до гармонізованих нормативно-правових актів; розглянуто стан гармонізації національних нормативно-правових актів щодо соціального забезпечення суддів. Визначено, що гармонізація міжнародно-правового регулювання соціального забезпечення суддів здійснюється двома методами: шляхом застосування міжнародних актів після ратифікації і за допомогою формулювання та закріплення у внутрішньому законодавстві в основному уніфікованому базовому законі загальних принципів, які включені в наведені вище міжнародні норми. Доведено, що Закон України «Про судоустрій і статус суддів» об'єднав у собі майже всі норми щодо правового регулювання діяльності суддів в Україні, здійснивши уніфікацію права, яке визначає їх статус і роль у державі. Обґрунтовано, що вказаний Закон відповідає вимогам міжнародних документів в частині закріплення в конституції або законах країни гарантії щодо незалежності судових органів.

Стаття посвячена дослідженню гармонізації нормативно-правових актів в сфері соціального забезпечення судей України. В процесі дослідження проаналізовані позиції учених к определению понятия «гармонизация»; подчеркнуты требования к гармонизированным нормативно-правовым актам; рассмотрено состояние гармонизации национальных нормативно-правовых актов по социальному обеспечению судей. Определено, что гармонизация международно-правового регулирования социального обеспечения судей осуществляется двумя методами: путем применения международных актов после ратификации и посредством формулирования и закрепления во внутреннем законодательстве в основном унифицированном базовом законе общих принципов, которые включены в приведенные выше международные нормы. Доказано, что Закон Украины «О судоустройстве и статусе судей» объединил в себе почти все нормы относительно правового регулирования деятельности судей в Украине, осуществив унификацию права, определяет их статус и роль в государстве. Обосновано, что указанный Закон соответствует требованиям международных документов в части закрепления в конституции или законах страны гарантий независимости судебных органов.

The article studies the harmonization of the regulatory-legal enactments in the area of the Ukrainian judges' social security. The research analyzed the attitude of the scientists towards the definition of the term «harmonization»; the requirements to harmonized regulatory-legal enactments are highlighted; the condition of harmonization of national regulatory-legal enactments regarding the judges' social security is examined. It is determined that harmonization of the international legal regulation of judges' social security is performed in two ways: by using of the international enactments after ratification and through the formulation and fixing of the general principles in the domestic legislation in the main uniform basic law that are included in the above international norms. It is proved that the Law of Ukraine «On the judicial system and the judges' status» has combined almost all rules regarding the legal regulation of the judges activity in Ukraine, having performed the unification of law, determined their status and role in the state. It is proved that this law meets the requirements of the international documents regarding consolidation in the constitution or laws of the country of the guarantees of the judicial authorities' independence.

Ключові слова: гармонізація, правовий акт, соціальне забезпечення, судді, судові органи, міжнародні акти, національні правові акти, правове регулювання, незалежність суддів.

Ключевые слова: гармонизация, правовой акт, социальное обеспечение, судьи.

Keywords: harmonization, legal enactment, social security, judges.

З метою забезпечення ефективності соціального забезпечення держава зобов'язана створити ефективну нормативно-правову базу, оскільки саме право є базовою умовою існування національної, правової системи. Без нормативно-правових актів правова система держави втрачає свою основну функцію – регулювання. Нині Україна прагне до тих правових джерел, які давно вже прийняті в економічно розвинених державах. Саме тому перед Україною стоїть актуальне завдання – створення надійної правової бази в сучасних соціально-економічних умовах.

Окрім проблеми зближення та взаємодії національних правових систем та, зокрема, законодавства соціального забезпечення України до міжнародного законодавства, розглядалися у наукових працях багатьох вчених, таких як: С. С. Алексєєва, В. Д. Бабкіна, Н. Б. Болотіної, А. М. Васильєва, О. В. Зайчука, В. Н. Кудрявцева, І. О. Кресіної, О. Л. Копиленка, О. В. Кресіна, А. М. Лушнікова, М. В. Лушнікової, Л. А. Луць, Н. І. Матузової, С. В. Назаренко, Н. М. Оніщенко, Н. М. Пархоменка, О. І. Процевського, О. В. Петришина, О. Ф. Скакун, Л. Б. Тиунової, Ю. А. Тихомирова, М. М. Феськова, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишевої, Ю. С. Шемшученка та інших. Але необхідно зазначити, що комплексного дослідження проблеми гармонізації правових норм у сфері соціального забезпечення суддів з міжнародними, а особливо з європейськими стандартами ще не проводилося.

Метою статті є аналіз національного та зарубіжного законодавства у сфері соціального забезпечення суддів, науково-теоретичне обґрунтування поняття «гармонізація нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення суддів», дослідження сучасного стану гармонізації нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення до міжнародних стандартів.

Гармонізація законодавства є сукупністю заходів, спрямованих на розвиток національного законодавства, формулювання загальних принципів та окремих рішень, визначення загальних норм, правових стандартів та уніфікацію законодавства. Під гармонізацією нормативно-правових актів України розуміється запровадження в Україні стандартів, що діють у всіх державах-членах ЄС на підставі певних правових інструментів, які включають рамкові рішення, конвенції, регламенти, директиви, рішення, тобто вторинного законодавства. Регламенти, згідно ст. 249 Римського договору, мають юридичну силу, без якого б то ні було національного закріплення. Відповідно ст. 189 Договору ЄЕС, директиви – це правові акти, які адресуються всім державам-членам та іншим учасникам ЄС, являють собою рекомендації загального характеру державам-членам, відповідно до яких останні повинні привести свої закони, підзаконні акти та правозастосовчу практику у встановлений директивою термін. Конвенції є юридичними документами, що мають силу міжнародного договору, правовий статус якого визначають порядок укладення, дії, зміни та припинення міжнародних зобов'язань, умови їх дійсності. Конвенція набирає чинності за умови її ратифікації не менше ніж двома державами-членами. Конвенції покладають на державу міжнародно-правові зобов'язки, тоді як рекомендації таких зобов'язків не створюють. Рекомендації та висновки містять відповідь на запитання, програми дій,

пропозиції та ініціативи, але не мають обов'язкової юридичної сили, вони служать корисним інструментом орієнтації поведінки та законодавства держав-членів, вказуючи загальні цілі, тенденції та напрями співробітництва. Вибір того чи іншого виду акта залежить від повноважень органу, що його видає, рівня важливості відносин, що підлягають регулюванню та конкретного завдання. Значення має і нормативний чи ненормативний характер акта [1, с. 12].

Однією з форм гармонізації права А. М. Пшеничнов вважає ратифікацію міжнародних договорів та створення національних норм відсилочного характеру до міжнародних документів [2, с. 183]. Вважаємо за необхідне погодитися із вказаною думкою тому, що після ратифікації Україною **Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права** [3], Європейської Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини та Європейської соціальної хартії [4], яка являється європейським договором про захист прав людини, у тому числі у галузі соціального забезпечення [5, с. 25, 35], держава взяла окремі обов'язки, а саме: мати законодавство, яке забезпечує дотримання прав та свобод, визначених в Європейській Конвенції; вживати заходи, щоб це законодавство реально діяло. З цього, випливає необхідність узгодження внутрішньодержавного права з міжнародним, що свідчить про обов'язок держави узгодження національного права з міжнародним. На нашу думку, дуже вірно визначені вимоги до гармонізованих нормативно-правових актів, які мають відповідати наступним вимогам: 1) містити норми права, що відповідають положенням діючих міжнародних договорів, в яких визначені гарантії та механізми виконання норм та положень правових актів суб'єктів гармонізації, а також заходи відповідальності протиправної діяльності; 2) забезпечувати однозначне розуміння та застосування правил для учасників правовідносин; 3) мати юридичну дію [6, с. 13].

Розглянемо стан гармонізації національних нормативно-правових актів щодо соціального забезпечення суддів. У державі, заснованій на верховенстві права, найважливіше значення має судова система. Судова система може виконати функції тільки якщо буде незалежною і неупередженою. Незалежність означає, що судова система забезпечує незалежне і неупереджене виконання функцій правосуддя при повній відсутності зовнішнього тиску, втручання і контролю з боку інших гілок влади. Міжнародними документами [7; 8] передбачено, що незалежність судових органів гарантується державою і закріплюється в Конституції або законах країни. Конституція України [9] визначає, що незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією і законами України (ст. 126). Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (ст. 47) [10] має припис, що гарантії незалежності суддів забезпечуються через ряд умов, однією із яких є саме соціальне забезпечення суддів, тобто відповідно до Закону [10] незалежність судді забезпечується за допомогою надання йому за рахунок держави соціального забезпечення, яке відповідає його правовому статусу. Розділ IX «Забезпечення судді» Закону [10] розглядає питання суддівської винагороди, відпустки, забезпечення житлових умов судді, та соціальне страхування судді. Як бачимо, Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [10] не містить розгорнутого визначення такого поняття, як «соціальне забезпечення судді», а також знаходиться в тісному зв'язку із поняттями «судова винагорода», «матеріальне забезпечення судді», «повічне утримання», «пенсійне забезпечення». Тобто, питання соціального забезпечення судді віднесені як до матеріального забезпечення суддів, так і до соціального.

17 листопада 1999 року Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів ухвалена Загальна (Універсальна) Хартія судді [11]. Дана Хартія встановлює вимоги до винагороди і соціального пакету суддів, які безпосередньо пов'язані із принципом незалежності суддів. Вказаним міжнародним документом визнано:

1) Право суддів на високий рівень винагороди, щоб судді були захищені від тиску при прийнятті ними рішень з метою їх незалежності і неупередженості. Розмір винагороди має залежати від стажу, від характеру обов'язків, виконання яких доручається суддям у професійній якості, і від важливості завдань, покладених на них, при чому оцінка всіх цих факторів повинна проводитися в умовах гласності. Тобто, уряд має забезпечити суддям адекватний рівень заробітної плати та умови праці, щоб дотримуватися принципу стабільності судової практики, яку погіршує корупція. Визнання ж принципу передбачуваності судової практики вплине й на мотивацію суддів при прийнятті рішення, оскільки судді належить оцінити законність та обгрунтованість свого рішення, а також його універсальність щодо вирішення подібних справ. Він повинен відчувати відповідальність за прийняте рішення, що має суттєво знизити кількість нелогічних тлумачень норм закону й висесення незаконних рішень.

Система грошових виплат і пенсій, заснована на чітких та об'єктивних критеріях, повинна бути визначена законом і підкорятися принципом стабільності. Потрібен раціональний, відкритий і об'єктивний процес для забезпечення суддям належної заробітної плати. Згідно із Законом України «Про судоустрій і статус суддів» (ст. 129) [10] суддівська винагорода складається з посадового окладу та доплати за вислугу років, перебування на адміністративній посаді в суді, науковий ступінь, та роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці. Так, посадовий оклад судді місцевого суду встановлюється у розмірі 15 мінімальних заробітних плат, визначених законом, але запроваджується поетапно: з 1 січня 2013 року – 10 мінімальних заробітних плат; з 1 січня 2014 року – 12 мінімальних заробітних плат; з 1 січня 2015 року – 15 мінімальних заробітних плат. Таким чином, законом встановлена своєрідна залежність посадового окладу судді від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом, що дає можливість збільшення посадового окладу, як складової суддівської винагороди, оскільки розмір мінімальної заробітної плати щоквартальне та щорічне збільшується. Посадові оклади суддів, які займають посади в інших судах збільшуються відносно окладів, визначених для суддів місцевих судів від 10 до 30%. Вказані виплати передбачені Законом, та не можуть бути зменшені. Тобто, маємо засвідчити, що вказаний припис повністю втілено у діючому Законі України «Про судоустрій і статус суддів» [10].

2) Гарантії для суддів, що діють в професійній якості від соціальних ризиків, пов'язаних з хворобою, вагітністю та пологами, інвалідністю, старістю і смертю.

Слід визначити, що юридичні особи, які використовують найману працю суддів – це Державна судова адміністрація, Конституційний Суд України, Верховний Суд України, вищі спеціалізовані суди. Тому, на суддів, як на осіб, які знаходяться у трудових відносинах повністю розповсюджується законодавство щодо виплат пов'язаних з хворобою, вагітністю та пологами, інвалідністю, старістю і смертю. Дуже важливою є також нормативно-правове регулювання соціального страхування судді. Відповідно до ст. 135 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [10], життя і здоров'я суддів підлягають обов'язковому де-

ржавному страхуванню за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. Вказана стаття має посилення на Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» [12]. Однак, цим законом не передбачені вимоги щодо державного обов'язкового страхування життя і здоров'я суддів. Більш того, зміст ст. 6 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування...» [12] щодо державного страхування передбачає, що страхувальником може бути виключно роботодавець – юридична особа, яка використовує найману працю, а також не має вказівки, що Фонд соціального страхування може бути страхувальником.

3) Судді, які досягли встановленого законом віку для виходу у відставку з суддівської посади і виконували суддівські обов'язки протягом певного терміну, повинні отримувати пенсію по виходу у відставку, рівень якої повинен бути якомога ближче до рівня їхньої останньої заробітної плати в якості судді.

Ст. 138 Закону «Про судоустрій і статус суддів» [10] передбачено нарахування та виплата пенсії судді виключно при досягненні пенсійного віку, та особам, які не досягли пенсійного віку – щомісячне довічне грошове утримання. Особливість пенсії судді уключається в праві вибору судді на отримання пенсії або на щомісячне довічне забезпечення, яке є своєрідною формою соціального забезпечення суддів, що виражається у гарантованій державою щомісячній виплаті. При цьому у судді є право вибору між отриманням пенсії за загальними підставами та щомісячним довічним забезпеченням. Щодо розміру пенсії суддів то Закон має відносні норми до Закону України «Про державну службу» [13], згідно із яким судді мають право на пенсію у розмірі 80 відсотків грошового утримання судді.

Судді, котрий перебуває у відставці при стажі роботи на посаді судді не менше 20 років, за його вибором замість пенсійного забезпечення може виплачуватися щомісячне довічне утримання у розмірі 80% грошового утримання судді. Вимоги передбачені в п. 6.4 Європейської Хартії суддів 1999 про розмір виплат, одержуваних суддею, який повинен бути якомога ближче до розміру його останньої заробітної плати на посаді судді, чинним законом повністю виконані.

Слід звернути увагу на певну відповідність діючого Закону «Про судоустрій і статус суддів» [10] Рекомендаціям щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки Комітету міністрів Ради Європи № R (94)12 від 17 листопада 2010 року. Вищевказаним документом також закріплені основоположні принципи, які гарантують незалежність як судової системи в цілому, так і незалежність кожного судді при здійсненні правосуддя. Надамо основні та базові приписи вказаного міжнародного правового акту:

а) Основні норми системи оплати праці професійних суддів мають бути визначені законом. Також, дана рекомендація щодо уникнення впровадження систем, в яких

основна оплата праці суддів залежить від їхніх досягнень, оскільки в такому випадку можуть виникнути перешкоди для незалежності суддів.

Законом України «Про судоустрій і статус суддів» (ст. 129) [10] визначені складові винагороди судді, яка складається з посадового окладу та доплати за вислугу років, перебування на адміністративній посаді в суді, науковий ступінь, та роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці. Також, передбачена диференціація посадових окладів судді місцевого суду, які збільшуються щоквартально та щорічне, тому, що напряду пов'язані із розміром мінімальної заробітної плати, чим гарантовано збільшення оплати праці суддів відповідно до росту вартості життя. Тобто, винагорода розглянута як один з елементів захисту суддів від неправомірного втручання ззовні. Підкреслимо, що у структурі заробітної плати суддів відсутня така складова як заохочувальні виплати, тобто законодавець повністю врахував Рекомендації щодо суддів, та не передбачив в законі нарахування премії як метод впливу на якісну працю судді.

б) Оплата праці суддів повинна відповідати їх професії та виконуваним обов'язкам, а також бути достатньою, щоб захистити їх від дії стимулів, через які можна впливати на їхні рішення. Мають існувати гарантії збереження належної оплати праці на випадок хвороби, відпустки по догляду за дитиною, а також гарантії виплат у зв'язку з виходом на пенсію, які мають відповідати попередньому рівню оплати їх праці. Для захисту оплати праці суддів від зменшення слід прийняти спеціальні законодавчі положення. Слід підкреслити, що Законом «Про судоустрій і статус суддів» п. 1 ст. 129 [10] передбачено, що суддівська винагорода регулюється Законами України «Про судоустрій і статус суддів» [10], «Про Конституційний Суд України» [14] та не може визначатися іншими нормативно-правовими актами. Слід окремо підкреслити, що міжнародними документами не передбачено отримання суддями таких вигод як житло.

Підсумовуючи наведене, слід додати, що гармонізація міжнародно-правового регулювання соціального забезпечення суддів здійснюється двома методами: шляхом застосування міжнародних актів після ратифікації і за допомогою формулювання та закріплення у внутрішньому законодавстві в основному уніфікованому базовому законі загальних принципів, які включені в наведені вище міжнародні норми. Основні принципи забезпечення незалежності суддів закріплені в Конституції, тобто на найвищому рівні національного законодавства, чим забезпечений зв'язок між принципами незалежності судової системи та верховенства права. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» у цілому гармонізований в частині закріплених принципів. Вказаний Закон об'єднав у собі майже всі норми щодо правового регулювання діяльності суддів в Україні, здійснивши уніфікацію права, яке визначає їх статус і роль у державі. Вказаний Закон відповідає вимогам вищевказаних міжнародних документів в частині закріплення в конституції або законах країни гарантії щодо незалежності судових органів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК / REFERENCES

1. Топорнин Б. Н. Право и институты Европейских Сообществ на современном этапе: основные понятия // Европейская интеграция: правовые проблемы. Книга 1. М., 1992. / Topornin B. N. Law and institutions of the European Community at the modern stage: main concepts // European integration: legal issues. Book 1. М.: 1992.
2. Пшеничнов М. А. Юридико-технические средства обеспечения соответствия российского законодательства международному праву. Проблемы юридической техники: сб. науч. ст. / под ред. В. М. Баранова. Н. Новгород, 2000. С. 179–194 / Pshenichnov M. A. Legal-technical means of providing compliance of the Russian legislation with international law. Issues of legal technique: collection of scientific articles / edited by V. M. Baranov. N. Novgorod, 2000. P. 179–194.

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966 року // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. URL: www.rada.gov.ua (дата звернення: 02.09.2013).
4. Європейська соціальна хартія (переглянута 3 травня 1996 року) // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. URL: www.rada.gov.ua (дата звернення: 02.09.2013).
5. Феськов М. М. Трудове законодавство України і Європейська соціальна хартія (переглянута): питання адаптації: монографія. К.: Знання, 2005. 276 с.
6. Дутка Г. І. Закон у системі нормативно-правових актів України: дис. ... канд. юрид. наук. К., 2003. 195 с.
7. Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року [Електронний ресурс]. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_201 (дата звернення: 02.09.2013).
8. Бангалорські принципи поведінки суддів від 19 травня 2006 року, схвалено Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН 27.07.2006 року № 2006/23 [Електронний ресурс]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_j67 (дата звернення: 02.09.2013).
9. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
10. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI // Офіційний вісник України. 2010. № 55/1. Стор. 7. Стаття 1900.
11. Загальна (Універсальна) хартія судді, ухвалена 17 листопада 1999 року Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів в Тайпеї (Тайвань) [Електронний ресурс]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_j63 (дата звернення: 02.09.2013).
12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон від 23.09.1999 № 1105-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 46–47 (26.11.1999). Ст. 403.
13. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 52. Ст. 490.
14. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996 року № 422 // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 49 (03.12.1996). Ст. 272.

УДК 349.2
ББК 67.405.1

Рекша Артем Валентинович, здобувач Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, м. Київ, Україна

Рекша Артем Валентинович, соискатель Восточноукраинского национального университета им. Владимира Даля, г. Киев, Украина

Reksha Artem Valentynovych, Researcher of the East-Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl, Kyiv, Ukraine

ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ МОТИВАЦИЯ КАК ПРЕДПОСЫЛКА ЭФФЕКТИВНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ

PROFESSIONAL MOTIVATION AS THE PREREQUISITE OF EFFECTIVE PROFESSIONAL ACTIVITY OF THE CIVIL SERVANTS

У статті розкривається сутність і значення професійної мотивації в контексті підвищення ефективності професійної діяльності державних службовців. Розглядається її вплив на формування престижності діяльності державних службовців. Встановлено, що професійна мотивація державного службовця є сукупністю зовнішніх та внутрішніх рушійних сил, які спонукають державного службовця до більш якісного виконання службових обов'язків, визначають її ефективну поведінку та орієнтують на досягнення вищих особистих цілей. Обґрунтовано, що професійна мотивація як передумова ефективної професійної діяльності державних службовців є складною структурою, яка сприяє професійному та кар'єрному розвитку державних службовців, забезпечує відповідну службову діяльність, здійснює справедливу та прозору оплату праці, якісну підготовку фахівців.

В статье раскрывается сущность и значение профессиональной мотивации в контексте повышения эффективности профессиональной деятельности государственных служащих. Рассматривается ее влияние на формирование престижности деятельности государственных служащих. Установлено, что профессиональная мотивация государственного служащего является совокупностью внешних и внутренних движущих сил, которые побуждают госслужащего к более качественному выполнению служебных обязанностей, определяют его эффективное поведение и ориентируют на достижение высших личных целей. Обосновано, что профессиональная мотивация как предпосылка эффективной профессиональной деятельности государственных служащих является сложной структурой, которая способствует профессиональному и карьерному развитию госслужащих, обеспечивает соот-